

UC – PO – 038

01.04.2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına

Bildiririk ki, 10.01.2025-ci il tarixində müştərimiz "FİNCA AZERBAIJAN" MM QBKT (bundan sonra emitent) yerləşdirilməsi nəzərdə tutulan qiymətli kağızlar üzrə mövcud və ya əmələ gələ biləcək risklər barədə təhlilin aparılması və bunun nəticələri barədə məlumat verilməsi məqsədilə Cəmiyyətimizə müraciət etmişdir.

Mərkəzi Bankın 31 avqust 2021-ci il tarixli 23/1 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "İnvestisiya şirkətləri və banklar tərəfindən investisiya xidmətlərinin (əməliyyatlarının) həyata keçirilməsi Qaydası"nın 6.4-cü bəndinə əsasən, Cəmiyyətimizin Anderrayting şöbəsinin əməkdaşı Ələskərov Əli Abbas oğlu tərəfindən aparılmış mövcud və ya əmələ gələ biləcək risklər barədə təhlili təqdim edirik: "FİNCA AZERBAIJAN" MM QBKT əsasən mikro kredit biznes bazarında fəaliyyət göstərir. Məqsədi kiçik biznes və sahibkarların ehtiyaclarına uyğunlaşdırılmış kreditlər təklif etmək, onlara böyümə və dayanıqlıq üçün kapital əldə etməyə köməklik göstərməkdir. Emitentin risk təhlilinin həyata keçirilməsi üçün prudensial hesabatla əsaslanan əsas maliyyə göstəricilərindən istifadə olunaraq əmsallar çıxarılmışdır. Emitentin risk təhlilinin həyata keçirilməsi üçün prudensial və audit hesabatlarına əsaslanan əsas maliyyə göstəricilərindən istifadə olunaraq əmsallar çıxarılmışdır. Aparılan risk təhlilindən görünür ki, şirkətin son 3 il ərzində olan gəlirliliyi artan tendensiya ilə davam edir. ROA-da azalan tendensiya olsa da, bunun əsas səbəbi aktivlərinin artması ilə əlaqədardır. ROE-də isə artan tendensiya vardır. Qeyd etmək zəruridir ki, emitent aktivlərini leverec hesabına artırmışdır. Bu leverec əmsalının 2 dəfəyə yaxın artmasından açıq şəkildə görünür. Emitentin verdiyi kreditlər Azərbaycan manatındadır, lakin borc alınmış vəsaitlərin əsas hissəsi ABŞ dollarındadır. Yarana biləcək valyuta riskinə dair hedcinq edilmişdir. Bütün bu verilənləri nəzərə alaraq şirkəti orta riskli şirkət kimi dəyərləndirə bilərik.

Hörmətlə,**Anderrayting şöbəsinin əməkdaşı****Baş Direktor**

Əli Ələskərov
Vüqar Namazov

Faktiki ünvan:
"Azure" Business Center,
8 Noyabr pr. 15, 12-ci mərtəbə 72-ci ofis
Bakı, Xətai r-nu, AZ1025

VÖEN (Tax ID): 1401258741
info@unicapital.az
www.unicapital.az
Tel: +99412 541 33 33

Hüquqi ünvan:
Rəşid Behbudov küç., ev55,
məhəllə 384
Bakı, AZ 1014

“FINCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QƏYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI

Risk rayi

Bildiririk ki, müştərimiz "FINCA AZERBAIJAN" MM QBK (bundan sonra Cəmiyyət, Emitent və ya Təşkilat) yerləşdirilməsi nəzərdə tutulan qiymətli kağızlar üzrə mövcud və ya əmələ gələ biləcək risklər barədə təhlilin aparılması və bunun nəticələri barədə məlumat verilməsi məqsədilə Cəmiyyətimizə müraciət etmişdir.

Mərkəzi Bankın 31 avqust 2021-ci il tarixli 23/1 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "İnvestisiya şirkətləri və banklar tərəfindən investisiya xidmətlərinin (əməliyyatlarının) həyata keçirilməsi Qaydası"nın 6.4-cü bəndinə əsasən, Cəmiyyətimizin Anderrayting şöbəsinin əməkdaşı Əli Ələskərov tərəfindən aparılmış mövcud və ya əmələ gələ biləcək risklər barədə təhlili təqdim edirik:

Cəmiyyət haqqında ümumi məlumat:

Emitentin tam adı: "FINCA AZERBAIJAN" Məhdud Məsuliyyətli Qeyri-Bank Kredit Təşkilatı

Dövlət qeydiyyat nömrəsi və tarixi: VÖEN 1400494391 25.11.1999-cu il

Fəaliyyət istiqamətləri: Qanunvericilik ilə müəyyən edilmiş qaydada qısa və uzun müddətli, təminatlı və təminatsız kreditlərin verilməsi ilə məşğuldur.

Risqlərin təsnifatlaşdırması ilə təhlil:

- Kredit riski**

Kredit portfelinə nəzər yetirdikdə görünür ki, 2023-cü il "PAR>30" göstəricisi üzrə məbləğ 5 642 000.00 AZN-dir. Bu məbləğ ümumi portfelin 9.42%-ni təşkil edir. Ötən illərə nəzər yetirdikdə aydın olur ki, 2022-ci ildə bu məbləğ 4 583 790.00 AZN, 2021-ci ildə isə 4 073 930.00 AZN-dir. *Dəyə bilsə ki, "PAR>30" göstəricisi illər üzrə ümumi portfelə əsasən azalan tendensiya göstərir və buna öz növbəsində emitentin kredit riskinin illər üzrə müqayisədə azaldığını göstərir.* Bu müsbət haldır. Cəmiyyətin 2023-cü ilin sonuna kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatı 3 359 000.00 AZN-dir, həmin dövr üzrə müştərilərə verilmiş kreditin həcmi isə 59 900 000.00 AZN-dir. 2022-ci il üzrə isə kreditlərin dəyərsizləşmə ehtiyatı 2 347 000.00 AZN-dir, ümumi kreditlərin həcmi isə 47 222 000.00 AZN-dir. 2023-cü ildə kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə yaradılan ehtiyatın ümumi kredit portfelinə nisbəti 2022-ci ilə nəzərən yuxarıdır. Təhlildən görünür ki, "PAR>30" göstəricisi 2022 və 2023-cü illər üzrə (müqayisəli) artımı 1 058 210.00 AZN, ümumi kredit portfelinin artımı 12 678 000.00 AZN və dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatı artım isə 1 012 000.00 AZN-dir.

Göstəricilər	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
PAR>30 (məbləğ)	5 642 000.00	4 583 790.00	4 073 930.00
PAR>30/ Portfel %	9.42%	10.22%	14.01%

Cədvəl 1. "PAR>30" rəqəmləri prudenşial hesabatıardan götürülmüşdür. "PAR>30/Portfel %" əmsalının hesablanması portfelin həcmi audit olunmuş hesabatlarıdakına istinadən hesablanmışdır.

min Azərbaycan manatı ilə	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Kənd təsərrüfatı üzrə kreditlər	33 750	30 101	20 539
Xidmət kreditləri	17 193	10 961	6 413
Ticarət Kred=itləri	7 005	5 303	4 067
Digər Kreditlər	1 952	857	489
Ümumi Müştərilərə verilmiş kreditlər	59 900	47 222	31 508
Dəyərşizləşmə üzrə ehtiyat	(3 359)	(2 347)	(2 443)
Cəmi kreditlər (xalis)	56 541	44 875	29 065

Cədvəl 2. 2022-ci və 2023-cü illərin Audit hesabatına istinad edilib.

- Maliyyə və kapital riski**

2023-cü ilin sonuna təşkilatın xalis mənfəəti 3 908 000.00 AZN olaraq formalaşmışdır. Bu 2022-ci ilə nisbətə 19.6% artım deməkdir. Təşkilatın 2022-ci ilə nisbətə kapitalı 10%, aktivləri isə 24%-ə yaxın artım göstərmişdir. ROA 2023-cü ildə azalaraq 6.31% olmuşdur, bunun əsas səbəbi cəmiyyətin gəlirinin azalması deyil, aktivlərinin artmasıdır. ROE əmsalı isə ötən ilki göstəriciyə nəzərən artım göstərmişdir. (20.11%-dən 21.87%-ə). Leverage əmsalı isə ötən ilə nisbətə artaraq 3.47 olmuşdur. Aktivlərin sürətli artım dinamikasına səbəb borc alınmış vəsaitlərin artımının xüsusi payı vardır ki, bu da biznesin borcdan asılılığı əmsalını (debt ratio / 2023-50.63%, 2022-44.53%, 2021-41.62%) ötən illərə nisbətən artırır. Bu da öz növbəsində borcdan asılılıq riskini artırır (ən yaxşı praktikada 25%-dək aşağı, 25-50% orta, 50%-dən yuxarı yüksək sayılır).

<i>min Azərbaycan manatı ilə</i>	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Xalis mənfəət	3 908	3 267	2 611
Kapital	17 866	16 245	15 443
Aktiv	61 963	50 108	35 872
Borc alınmış vasaitlər	31 371	22 311	14 930

Cədvəl 3. Audit olunmuş hesabatlardakı göstəricilərə əsasən hesablanmışdır.

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
ROA	6.31%	6.52%	7.28%
ROE	21.87%	20.11%	16.91%
Leverec əmsali	3.47	3.08	2.32

Cədvəl 4. Audit olunmuş hesabatlardakı göstəricilərə əsasən hesablanmışdır.

- Bazar riski**

Bazar riskibazardakı qiymət və məzənnələr səviyyəsində dəyişikliklərin yaxud onların dalğalanmasının Emitentın gəlir və ya kapitalına yaxud da onun biznes məqsədlərinin reallaşdırılması imkanlarına mənfi təsir göstərməsi riskidir. Bazar riskinə əsasən faiz dərəcəsi riski, valyuta riski, kredit spredləri, əmtəə qiymətləri və səhm alətlərinin qiyməti aid edilir. Emitentın ölçmə üsullarında və ya üzlaşdıyı riskdə yaxud da qeyd olunan risklərin idarə edildiyi və ölçüldüyü metodda emitent tərəfindən heç bir dəyişiklik edilməmişdir.

- Faiz dərəcəsi riski**

Emitent bazar mühitindəki mənfi dəyişikliklərdən irəli gələ biləcək potensial zərərləri mütləq olaraq hesablaməqlə ədalətli dəyərin faiz dərəcəsi riskini idarə edir. Maliyyə Departamenti Emitentın cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Emitentın ədalətli dəyərin faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və onun gəlirliyinə təsirini hesablayır. Aşağıda göstərilən həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda maliyyə alətləri üzrə faiz riskinə maruz qalma əsasında müəyyən edilmişdir. Təşkilat daxilində faiz dərəcəsi riski barədə əsas idarə heyətinə məlumat

verildikdə 50 (0.5%) baza dərəcəsinə artım və ya azalmaya istinad edilir ki, bu da rəhbərlik tərəfindən faiz dərəcələrində mümkün dəyişikliklərin qiymətləndirilməsini əks etdirir.

Emittentin həssaslıq təhlili	2023-cü il		2022-ci il	
	Vergidən əvvəl mənfəəə təsiri	Kapitala təsiri	Vergidən əvvəl mənfəəə təsiri	Kapitala təsiri
Faiz dərəcəsinin 0.5% artması	76	61	61	49
Faiz dərəcəsinin 0.5% azalması	(76)	(61)	(61)	(49)

Cədvəl 5. Audit hesabatına əsasən hazırlanmışdır.

- Valyuta riski

Emittentin 2023-cü il valyuta mövqeyi üzrə təhlil apararkən, belə qənaətə gəlmək olar ki, emittentin aktivlərinin böyük hissəsi və öhdəliklərinin yarıdan çoxu Azərbaycan manatı ilə, öhdəliklərinin təxminən 39.00%-i isə ABŞ dollarındadır. 2023-cü il üzrə AVİM 16 332 000.00 AZN-dir. Bu göstərici 2022-ci il üzrə 13 832 000.00 AZN-dir. Bu isə öz növbəsində 2 500 000.00 AZN yaxud 18.07% artım deməkdir. Emittentin 2023-cü ilin sonuna verdiyi bütün kreditlər Azərbaycan manatındadır. Lakin Borc alınmış vasitələrin yarıdan çox hissəsi ABŞ dollarında formalaşmışdır. 15 077 000.00 borc öhdəliyi Azərbaycan manatındadır, ABŞ dolları ilə olan öhdəliklərin həcmi isə Azərbaycan manatına konvertasiya edildikdə 16 886 000.00 AZN təşkil edir. Bu öz növbəsində onu göstərir ki, Azərbaycan manatının ABŞ dolları qarşısında dəyər itirməsi cəmiyyətin öz kreditörələri qarşısında olan öhdəliklərini yerinə yetirməsinə mənfi təsir göstərəcək. Şirkətin ABŞ dolları valyutasında olan borclarına qarşı yarana biləcək risklərin sığortalanması məqsədilə 12 000 000.00 AZN ekvivalentində hedcinq məqsədli müqaviləsi mövcuddur. Ümumilikdə belə qənaətə gəlmək olar ki, emittentin valyuta mövqeyi 18 514 000.00 AZN (Azərbaycan manatı üzrə) xalis uzun mövqe və 2 196 000.00 AZN (ABŞ dolları üzrə) ekvivalentində qısa açıq mövqedədir.

31 dekabr 2023-cü il

min Azərbaycan manatı ilə	AZN	ABŞ dolları	Avro	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1 134	1 577	14	2 725
Müştərilərə verilmiş kreditlər xalis	56 541	-	-	56 541

Digər Maliyyə aktivləri	-	363	-	363
Cəmi maliyyə aktivləri	57 675	1 940	14	59 629
Borc alınmış vəsaitlər	15 077	16 294	-	31 371
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	9 000	-	-	9 000
İcarə öhdəlikləri	918	-	-	918
Digər Maliyyə öhdəlikləri	1 416	592	-	2 008
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	26 411	16 886	-	43 297
Törəmə maliyyə alətləri	(12 750)	12 750	-	-
Açıq valyuta mövqeyi	18 514	(2 196)	14	16 332

Cədvəl 6. Audit hesabatına əsasən hazırlanmışdır.

31 dekabr 2022-cü il

<i>min Azərbaycan manatı ilə</i>	AZN	ABŞ dolları	Avro	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	907	1 615	3	2 525
Müştərilərə verilmiş kreditlər xalis	44 875	-	-	44 875
Digər Maliyyə aktivləri	-	136	-	136
Cəmi maliyyə aktivləri	45 782	1 751	3	47 536
Borc alınmış vəsaitlər	5 996	16 315	-	22 311
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	8 950	-	-	8 950
İcarə öhdəlikləri	1 301	-	-	1 301
Digər Maliyyə öhdəlikləri	758	384	-	1 142
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	17 005	16 699	-	33 704
Törəmə maliyyə alətləri	(15 300)	15 300	-	-
Açıq valyuta mövqeyi	13 477	352	3	13 832

Cədvəl 7. Audit hesabatına əsasən hazırlanmışdır.

- **Likvidlik riski**

2023-cü il üzrə cəmi maliyyə öhdəlikləri (diskontlaşdırılmamış dəyər) 43 297 000.00 AZN olaraq formalaşmışdır. Bunların 16 750 000.00 AZN hissəsi 1 ildən 5 ilə qədər, 10 103 000.00 AZN hissəsi isə 6 aydan 1 ilə qədər olan öhdəliklərdir. Cəmi maliyyə öhdəlikləri 2022-ci ilin audit ilində 33 702 000.00 AZN kimi formalaşmışdır. 2023-cü il üzrə 1 ildən 5 ilə qədər olan öhdəliyin ümumi öhdəliyə nisbəti 38.69%-dir. Şirkətin cəmi maliyyə aktivləri 2023-cü ildə 59 629 000.00 AZN, 2022-ci ildə isə 47 536 000.00 AZN həcmindədir. 2023-cü il üzrə Aktiv və Passivlərin müddətlər üzrə ödəniş təhlilinə nəzər saldıqda (kanar audit hesabatı 2023) ümumilikdə dəyə bəlik ki, xalis və məcmu likvidlik boşluqlarında artan tendensiya müşahidə edilir.

31 dekabr 2023-cü il

Cədvəl 8. Likvidlik boşluğuna dair məlumatlar audit edilmiş hesabatdan götürülmüşdür.

31 dekabr 2022-ci il

Aktivlər (min Azərbaycan manatı ilə)	Tələb olunanadək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-6 ay ərzində	6 ay-1 il ərzində	1-5 il ərzində	Cəmi ümumi pul vəsaitlərinin axını
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	3 779	2 805	2 781	5 998	29 512	44 875
Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə aktivləri	3 779	2 805	2 781	5 998	29 512	44 875
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2 525	-	-	-	-	2 525
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	136	-	136

			-			
Cami faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri	2 525	-	-	136	-	2 661
Cami maliyyə aktivləri	6 304	2 805	2 781	6 134	29 512	47 536
Öhdəliklər (min Azərbaycan manatı ilə)						
Borc alınmış vasaitlər	1 799	510	1 535	6 662	11 805	22 311
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	-	-	2 970	5 980	8 950
İcarə öhdəlikləri	37	78	122	270	792	1 299
Cami sabit faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri	1 836	588	1 657	9 902	18 577	32 560
Digər maliyyə öhdəlikləri	882	46	-	214	-	1 142
Cami faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	882	46	-	214	-	1 142
Cami maliyyə öhdəlikləri va təəhhüdlər	2 718	634	1 657	10 116	18 577	33 702
Likvidlik aralığı	3 586	2 171	1 124	(3 982)	10 935	
Yığılmış likvidlik aralığı	3 586	5 757	6 881	2 899	13 834	

Cədvəl 9. Likvidlik Bəşliyinə dair məlumatlar audit edilmiş hesabatdan götürülmüşdür

- **Nüfuz riski**

Camiyyətin nizamnamə kapitalının 100.00%-i Niderland krallığında qeydiyyatda olan 40 ilə yaxın tarixə sahib FINCA Microfinance Coöperatief U.A. hüquqi şəxsinə aiddir. Niderland krallığının ölkə reytingi Fitch tərəfində "AAA", Finca Microfinance üçün kredit reytingi isə PACRA (The Pakistan Credit Rating Agency) tərəfindən "A-" olaraq təyin olunmuşdur. Həmçinin son 2-3 il dövrü əhatə edən Kütləvi İnformasiya vasitələrində emitent haqqında əhəmiyyətli mənfi xəbərlər mövcud deyildir.

Yekun rəy

"FINCA AZERBAIJAN" MMC QBKT "FINCA Impact Finance" qlobal şəbəkənin tərkibinə daxildir. FINCA AZERBAIJAN əsasən mikro kredit biznes bazarında fəaliyyət göstərir. Məqsədi kiçik biznes və sahibkarların ehtiyaclarına uyğunlaşdırılmış kreditlər təklif etmək, onlara böyümə və dayanıqlıq üçün kapital əldə etməyə köməklik göstərməkdir. Aparılan risk təhlilindən görünür ki, şirkətin son 3 il ərzində olan gəlirliliyi artan tendensiya ilə davam edir. ROA-da azalan tendensiya olsa da, bunun əsas səbəbi aktivlərinin artması ilə əlaqədardır. ROE-də isə artan tendensiya vardır. Qeyd etmək zəruridir ki, emitent aktivlərini leverec hesabına artırmışdır. Bu leverec əməsalının 2 dəfəyə yaxın artmasından açıq şəkildə görünür. Emitentin verdiyi kreditlər Azərbaycan mənatındadır, lakin borc alınmış vasitələrin əsas hissəsi ABŞ dollarındadır. Yəni biləcək valyuta riskinə dair hedcinq edilməmişdir. Bütün bu verilənləri nəzərə alaraq şirkəti **orta riskli** şirkət kimi dəyərləndirə bilərik.